

Fåglar i Leksand

En tidskrift från Leksands fågelklubb

Nr 3, ÅR 2009

Pris 40 SEK

www.fagelklubben.leksand.nu

Redaktionen

Ansvarig utgivare

Staffan Müller 070-322 23 45

Redaktör/Layout:

Martin Linzie 073-048 54 54

Triogatan 8

656 36 Karlstad

e-post: martlinz100@student.kau.se

Medlemsregistret:

Mats Kaij 0247 - 136 03

Stationsgata 9E

793 39 Leksand

e-post: lfkaij@gmail.com

Utgivning och medlemskap:

Tidsskriften utges av Leksands

Fågelklubb och utkommer 4 num-

mer per år varav 2 tidningar och 2
programblad.

Pris: 40 kr

Tryckt av: Strands Tryckeri AB©

Medlemmar erhåller tidsskriften

gratis. Medlemskap i Leksands

Fågelklubb kostar 120 kr/år

Familjemedlemmar och ungdom-

mar (ej fyllda 21) betalar 40 kr/år

Avgiften sätts in på

Bg-konto 456-4373

c/o Leksands Fågelklubb

Innehållsförteckning

3. Ledare - Ett nytt decennium
5. Redaktörens ruta
6. Årsberättelsen 2008
13. Österlen med äppelblom och glador
15. Nya medlemmar
16. Rivstart för projekt Vitryggig hackspett
19. Aspen
20. Vill Du delta i fågelinventeringar?
21. Volontärer sökes!
22. Gyps Fulvus i Serbien
27. Du kan stödja vitryggprojektet!
28. En fantastisk nattsångarvandring!
29. Vargjakten i kommunen
30. Förändringar i fågelfaunan i Siljansbygden
33. Att vara värdfamilj!
36. Vi stödjer örnutfodringen
37. Gryssenstugan
38. Hemsidan
39. Styrelse / Projekt

*Hjälp oss skydda värdefull
natur i Leksand!*

Leksands Naturvårdsfond

Pg. 449957-0

Framsida: Koltrast (*Turdus merula*)

Kent-Ove Hvass

Baksida: Havsörn (*Haliaeetus albicilla*) med Korp

(*Corvus corax*).

Katarina Paunovic

Ledare

Ett nytt decennium – nya utmaningar!

Världen omkring oss

Tiden skenar iväg och av alla miljö- och naturvårdsförhoppningar och förväntningar som inledde seklet, har några infriats och många försvunnit. Den största frågan av alla är sannolikt klimatfrågan, eller rättare sagt, hushållningen av jordens resurser. Förutom under de ”patetiska” klimatkonferenserna som genomförs med en automatisk periodicitet, är i stort sett hela världen överens om att något måste göras för att få pendeln att svänga över till uthålliga och ekologiskt acceptabla siffror. Tar man ett decennium som riktpunkt för att utvärdera positiva eller negativa förändringar i ett mänskligt beteende, så vill jag påstå att det överlag, absolut inte är något positivt utslag på resultatet av det gångna decenniet. Visst har mänskligheten utvecklat fordon som är mindre bränsleslukande och konverteringen från olja till alternativa uppvärmningskällor tagit fart, men fortfarande är det avgörande steget inte tagit:

Fortfarande, år 2010, är vårt mänskliga beteende oberört av de varningssignaler som skickas från forskare runt om i världen. Ännu i dag, förnedrar vi oss med att utvärdera tillståndet i våra nationer, genom att räkna ut bruttonationalprodukten/BNP som ett mått på ländernas välmående. Nästan allas energiförbrukning har ökat jämfört med för 10 år sedan. Oavsett ålder och generation, betar vi oss alla, som om jordens resurser är oändliga. Således kan vi inte sätta vårt hopp till våra barn och barnbarn för att få den ekologiska balansen för jordklotet att fungera. Oavsett politisk partifärg eller ”sammanslagning” sitter vi i samma båt och kräver tillväxt som ett mått på mänsklig välfärd. Jag har full respekt för det sistnämnda, i en nation som har byggt in orättvisor och skillnader i samhällsstrukturen. Bl.a. de sjuka, arbetslösa och våra ungdomar, känner ett utanförskap som ställer krav på en bättre samhällsplanering och rättvisare fördelning av våra gemensamma resurser.

Fotograf: Katarina Paunovic

Personligt ansvar

Det är inte lätt att som naturvän i rådande ”klimatdebattsklimat”, ifrågasätta den positiva utveckling som trots allt sker:

- Utveckling av biobränslesystem
- Vindkraftsetablering
- Utveckling av vattenkraft
- Infrastruktursatsningar i tätorter

Jag har gett upp hoppet på alla de försök till internationell samordning av miljöarbetet som skett under de sista decennierna. Kyoto- Rio- Köpenhamn m.fl. Den bestående minnesbilden av dessa tillställningar, tenderar allt mer att avslöja det moderna samhällets oförmåga att tackla problemen av demonstranternas ”civila olydnad” än att skapa förutsättningar för en långsiktig och uthållig samhällsutveckling. Sannolikt är det personliga beteendet och det egna ansvaret den mest gångbara framgångsfaktorn i ”klimatfrågan”.

Var och en av oss, måste göra ett ”grönt bokslut” för våra personliga handlingar och agera klimatsmart:

- Utvärdering av våra egna resor. Var de nödvändiga? Kunde jag samåkt? Kan jag gå eller cykla istället?
- Personlig utvärdering av min övriga konsumtion av varor och energi: Rumstemperatur? Har jag släckt belysningen? ”Stand – Bye”-knapparna? Lokalt producerade produkter? Rättvisemärkning och ”Krav”?

Listan skulle kunna göras oändligt lång men finns redan nertecknad av bl.a. Svenska Naturskyddsföreningen/SNF som återfinns på nätet eller i telefonkatalogen, ifall Du vill läsa mer!

Således förlitar jag mig mer på mina medmänniskor än på ”Etablissemangen” för att få naturen att överleva. Vi i Leksands Fågelklubb måste visa vår trovärdighet genom att själva agera ”klimatsmart”. Då kanske vi inte behöver se vår örn- och tjäderpopulation hackas sönder av vindkraftverkens vingar. Med en besinnad konsumtion kanske inte våra skogar måste dammsugas på biobränsle och våra mesar och andra fågelarter kan överleva även i produktionsskogen. Med lite mindre energiförbrukning kan också de orörda älvsträckorna få strömma fritt, till glädje för såväl fågel som fisk. Infrastrukturens miljardprojekt, förbifarterna och ringlederna kring våra samhällen, behöver inte byggas ifall vi är smarta i vårt eget transportbeteende. Ring det enfaldiga, egoistiska och fördummade decenniet ut! Ring det uthålliga och kloka 2010-talet in!

Staffan Müller
Ordförande

Redaktörens Ruta

Hej

Välkomna till detta nummer som äntligen finns ute där det bör finnas, hos Er läsarna! Här i Karlstad så händer det väldigt mycket på fågelfronten, ViK var precis runt hörnet och både svartmes, tofsmes, nötväcka, entita och diverse andra småttingar bemödade sig att flyga upp till tredje våningen och äta från min matning! Här finns talg, solrosfrön, cocosfett, jordmötter och även hasselnötter!

Martin Linzie
Redaktör

Fåglar i Leksand/FiL

Hej alla fågelvänner!

Styrelsen ber officiellt om ursäkt till denna försening av tidningen!

Orsakerna är många, men eftersom vi trots allt är en ideell förening, förstår säkert alla att "arbetet går först".

Redaktionen har stora bekymmer med att få in artiklar av Fågelklubbens medlemmar (vilket var en av grundtankarna med tidningen!). I stort sett gör vi tidningen själva.

I skrivandets stund har inte styrelsen behandlat frågan om tidningen, men tillsammans med kassören kommer jag att lansera idén att vi skall ha endast 1 tidning/år.

Förslaget är att den kommer ut i början av maj och ger en aktuell rapport över vår verksamhet.

Den kompletteras med ytterligare ett programblad som kommer ut i starten av hösten. Ev. kommer den enda tidningen att innehålla fler sidor och mer material.

Jag vill nu att årsmötet diskuterar frågan och vill på detta sätt förbereda Er på detta förslag!

Kom med synpunkter på årsmötet den 10 mars!

Staffan Müller

Bäste medlem.

Hjälp Fågelklubben med att hålla vårt medlemsregister uppdaterat. Meddela mig ny adress vid flyttning, byte av postnummer eller andra ändringar. Vi vill gärna även i fortsättningen kunna skicka vår tidning till dig.

Hälsningar Mats Kaij (medlemskontakt)

Se tidning och hemsida för adress, telefon, epost.

Årsberättelse 2008

Vår förening har genomfört sitt 32:a verksamhetsår.

Genom ett fortsatt, stort personligt engagemang och en högt utvecklad delegation och ansvarsfördelning, har vi åter igen genomfört verksamhet i de projekt vi startat.

Vår ekonomi är god och trots ett budgeterat underskott för 2008, så har vi i alla fall gått med vinst under verksamhetsåret. Eftersom syftet med vår förening inte är att samla pengar på hög, så kommer vi från och med nu att satsa på projekten och på fler medlemsaktiviteter, typ resor och föredrag. Fotogruppen har tagit fart och lockat flera deltagare.

2008

Medlemmarna

Medlemsantalet är relativt konstant och ligger kring 500-strecket. Mats Kaij är vår nya ansvarige för medlemsregistret och har koordinerat kassörsfunktionen med medlemsregistrering på ett bra sätt. Styrelsen har genomfört fyra protokollförda möten och har bestått av Staffan Müller/ordf., Petrus Tengner/sekr., Mats Kaij/kassör samt Bogdan Persson och Ingela Spegel Nääs. Styrelsen har under året även samlat projektledarna till två referensgruppsmöten för att fastställa utvecklingsplaner, strategier och ekonomi för den praktiska verksamheten.

Ekonomi är stabil och under året gjordes ett överskott på ca 17 000kr trots ett budgeterat underskott. Ett nytt bokföringsprogram har köps in. Mats Kaij har inlett sin kassörsbana i vår förening på ett förtroendefullt sätt.

Fåglar i Leksand som är vår medlemstidning har kommit ut med 4 nr under 2008. Tidningen är såväl till innehåll som till utformning, av högsta klass. Martin Linzie har gjort tidningen och Bogdan Persson har lett det redaktionella arbetet och har utfört ett bra uppdrag. Deadlines och utgivningsdagar sköttes utan anmärkning.

Hemsidan

www.fagelklubben.leksand.nu är vår hemsida. Kalle Bergström var webbansvarig under 2008. Det är åtskilliga tusen besökare på vår hemsida som mest är välkänd för Örnprojektets redovisning av alla noterade observationer vid åteln: "Örnkatalogen". Kalle Bergström har gjort en fantastisk insats för att hålla vår hemsida aktuell och har också scannat in samtliga över hundra utgivna medlemstidningar från 1977 till 2008. Gästboken är till för alla medlemmar och bör också användas av alla som en informationsskälla.

Programkommittén har letts av Bogdan Persson som tillsammans med ordf. och Conny Land, genomfört 14 program, varav örnguidningen och nattsångarvandringen drog mest publik.

Av programmen inomhus drog Ingemar Lind mer än fullt hus och hans film om fjällpiparen var mycket uppskattad. Vi deltog i julmarknaden 2008 på Naturum i Siljansnäs och lyckades där få kontakt med många nya intresserade. Conny Land och Göte Bergkvist hade också på Naturum, en bildafton från Asien och skänkte intäkterna från entrén till vår förening.

Några organiserade studiecirkelar har inte bedrivits under året.

Studieförbundet är vårt studieförbund.

Stenknäcken (*Coccothraustes coccothraustes*)

en framtida art i Leksands skogar!

Foto: Peter Müller

Rapportkommittén

Vi saknar en rapportmottagare, men eftersom Svalan fungerar som forum för de som vill rapportera får denna post förbli vakant tills vidare.

Trivselkommittén har organiserats av Ulla-Britt Larsson den har varit behjälplig på bl.a. invigningen av naturreservatet Vägskälet.

Ungdomskommittén

Ett par spontana arrangemang för de yngre i kommunen har genomförts av ordföranden. Det är främst vinterutfodringen av småfågel som varit intressant. Styrelsen söker med ”ljus och lykta” efter en ungdomsansvarig funktionär som kan ta hand om de yngre som vill ansluta sig till vår förening. Känner sig någon manad?!

Gryssenstugan är vår klubblokal i vildmarken. Ulla- Britt Larsson är ansvarig stugvärd. Vandringleden till Draggberget, är mycket uppskattad och nu när den är spångad har den utnyttjats av allt fler. Uthyrningsfrekvensen har varit låg och bör stiga i framtiden.

Norsbrolokalen är vår klubblokal vid Limsjön. Den står förutom under våra kvällsaktiviteter, mestadels tom och vållar inget besvär eftersom vi inte har några driftskostnader för den. Lokalen lånas ut även till andra naturvårdsföreningar och vi hoppas att fler kommer att använda lokalen som ägs av kommunen. Den som önskar hyra lokalen bokar in den hos Staffan Müller 070-322 23 45.

Projektet

Örnutfodringen i Leksand är Sveriges bäst väldokumenterade, sedan flera år tillbaka och ett föredöme för hur örnutfodring ska bedrivas. ”Örnkatalogen” som ligger ute på vår hemsida är riksbekant. Den visar samtliga örnar som besökt utfodringen i Leksand sedan vintern 2003/2004. Då vintern 2007/2008 summerades kunde vi konstatera att hela 52 kungs- och 8 havsörnar besökt utfodringen under vinterns lopp.

Arbets- och inventeringsgruppen bestod av Hasse Nydahl, Henry Pollack, Per Lindberg, Peter Ekström, Peter Wintergren, Pär Johansson, Torbjörn Franc och Bogdan Persson (som även är huvudansvarig för projektet). Under november påbörjades en ny utfodringssäsong och mycket tyder på att det kommer att bli ytterligare en rekordartad vinter, beträffande antalet örnar.

Havsörn (*Haliaeetus albicilla*) i mötet med en lika stark motståndare kungsörnen (*Aquila chrysaetos*)
Fotograf: Per Lindberg

Projekt Backsvala.

En inventering genomfördes längs älven på våren och det kunde konstateras häckning i ett par kolonier vid Gråda och Bäckenhavn samt på Bergkvistsågens utfyllnad mot Älven, där det häckade ett 80-tal par i jordmassorna som lagrats där.

Projekt Berguv har för vår del pågått i över 30 år. Bengt Östberg har varit vår uvskötare under större delen av tiden och tar hand om 2 avelspar i Insjön. Ingen häckning lyckades tyvärr och vi måste sätta vår tillit till kommande år.

Under hösten fick vi en berguvsunge från Gagnef, vilken släpptes ut i Vägskälets naturreservat. Ett 20-tal intresserade följde utsläppet av "Daphne" som vi fortfarande tror är i livet. Annars har året varit tungt för uvarna och vi har fått in flera förolyckade fåglar som har hittats. Henry Pollack är ansvarig för vår del av uvprojektet.

Foto: Katarina Paunovic

Projekt Lavskrika genomfördes som ett upprop via LeksandsBladet, till allmänheten och främst älgjägarna under hösten. Ett 15-tal platser i kommunen var uppehållsort för de hotade fåglarna. Den tidigare stabila observationsplatsen, Flymyrskojan i östra Leksand har utsatts för störande skogsbruk och vi hoppas att med matningen i Vägskälets naturreservat kunna locka till oss de fåglar som finns i intilliggande Yxberget. F.n. verkar det som att Siljansnässkogarna och området kring Långsåsen, Jordberg och Trätbodarna hyser de flesta lavskrikorna i kommunen. Projektet drivs i samarbete med Naturskyddsföreningen/SNF i Leksand. Frasse Blomberg är ansvarig för vårt lavskrikeprojekt.

Lomprojektet

Ingela Spiegel Nääs har fått fart på LOM-projektet och har under året inventerat 17 lomrevir som var besatta av ett par. Även smålommen inventerades och kunde återfinnas i nio av tjärnarna. Lomprojektet har utvecklats och i östra Leksand har i stort sett alla presumtiva lomvatten inventerats. Ambitionen är att få total koll på alla tänkbara vatten i Leksands kommun.

Pilgrimsfalkprojektet har tillsammans med berguvs-, holk- och örnprojektet varit de mest uppmärksammade verksamheterna i Fågelklubbens historia. Nu har pilgrimsfalksprojektet övergått helt i SNF's regi och vi kan bara konstatera att Lasse Nilssons engagemang, än en gång gett resultat. Under 2008 var det häckning i 12 falkberg i Mellansverige, jämfört med 5 föregående år. Under 2008 lyckades hela 22 falkungar från "vilda häckningar" komma på vingar. På ytterligare 2 lokaler i Dalarna sattes falkungar ut. D.v.s. 16 ytterligare årsungar som också överlevde under den första tiden. Ingen rapport om någon förolyckad utsättningsfalk har inkommit. Vi får se framtiden an, då första häckningen sker i vår kommun.

Limsjön är den breda allmänhetens koppling till vår förening. Det var ju vi som tog initiativ till restaureringen av våtmarken och efter 30 år får vi vara nöjda med det vi åstadkommit. Gunnar Lind och Staffan Müller räknar varje år skrattnåshäckningarna på revlarna och i år noterades ca 1200 häckningar av karaktärsarten, nästan ett rekordår således. En översomrande smådopping och en häckande försärla, var de mest uppmärksammade fågelobservationerna i Limsjön under 2008. Staffan Müller är ansvarig för Limsjöprojektet och Gunnar Lind är också med i arbetet kring våtmarken.

Skogskommittén har suttit hos Skogsstyrelsen ett 15-tal gånger och kollat upp samtliga avverkningsanmälningar som sker i kommunen. Gruppen noterar att det står mycket dåligt till för skogsfåglar som kräver en speciell miljö. Naturvårdsfrågorna har kommit i skymundan för energi- och sysselsättningspolitik. Henry Pollack och Staffan Müller ingår i skogsgruppen.

Holkprojektet har haft ett skapligt år. 7 arbetsgrupper är verksamma i olika delar av kommunen. Var och en ansvarar för att nya holkar kommer på plats och inventerar sina häckningar av tornfalk och ugglor. I år lyckades 16 häckningar av slaguggla och 34 ungar ringmärktes. Således lite mindre kullar jämfört med 2006 då 46 ungar ringmärktes i samma antal boplatser. Födötillgången var sannolikt orsaken till detta. För tornfalkens del blev resultatet sämre än föregående år och 10 häckningar lyckades och 37 ungar kom på vingar.

Foto: Bogdan Persson

Tornfalkar snart flygga!

Foto: Bogdan Persson

Plattformar

Sören Stenberg har under många år tillverkat häckningsplattformar för våra rovfåglar. Mer än hundra konstgjorda redan har byggts för främst fiskgjuse, vråk, hök, falk och även örn. Bristen på grova träd i skogen, kan kompenseras av denna artificiella bostadslösning. Under 2008 häckade 8 av 9 kända fiskgjusar i Sörens plattformar. Även duvhöken valde på en lokal i kommunen, Sörens boplatser.

Naturreservaten

Sedan många år har Hans Hyttsten varit Fågelklubbens tillsynsman i Länsstyrelsens reservat Prästön i Insjön. Under året har vi fått förtroende att förvalta även Vägskälets naturreservat. Staffan Müller har skött detta uppdrag.

Fotogruppen

Under hösten 2007 startades en fotogrupp i klubben. Syftet med gruppen är att inspirera fotointresserade medlemmar i klubben och generera fler bilder till bl.a. vår tidskrift "Fåglar i Leksand" och hemsidan. Under året har Limsjön dokumenterats och i förra numret av FiL presenterades resultatet. Några av medlemmarna gjorde under året en resa till Island. Den fantastiska dokumentationen visades i bild under hösten. Bogdan Persson är kontaktperson för fotogruppen.

Vinterfågelmatningen

Är en succé och har visat sig vara ett mycket bra sätt att nå ut med fågelklubbens budskap till allmänheten. Allt fler medborgare matar sina vinterfåglar i trädgården. Staffan Müller håller i projektet som för vår del sker i samarbete med Leksands kommun/AME. Tillsammans ansvarar vi för utfodringen i naturreservaten på ett 10-tal platser i kommunen: Hundhagen, Vägskälet, Dragsängarna, Limsjön Flymyrkojan m.fl. Agneta Joon Timblad samt Tommy Snarf och Marcus Nordtman, har hjälpt till med utfodringen.

Ett fantastiskt verksamhetsår har avslutats och för att inte glömma någon vill styrelsen härmed uttala sitt varma tack till samtliga som bidragit till vår goda verksamhet under 32 år med Leksands Fågelklubb!

Leksand den 11 mars 2009

Staffan Müller/e.u.

Kallelse till Årsmöte 2010

Med Leksands Fågelklubb

10 mars kl.19.00

Norsbro

Ärende enligt stadgarna!

En årsberättelse i ljud och bild presenteras. Frågesport med fint pris.

Fika! Välkomna!

Österlen med äppelblom och glador

Staffan Müller

På Kristi himmelfärdsdag drog fågelklubben till Skåne för att möta försommaren. Första pausen gjordes vid Tåkern, den kanske förnämsta av Sveriges alla fågelsjöar. Där togs vi emot av Lars Gezelius på fältstationen som berättade om fågellivet vid sjön och de restaureringsåtgärder som genomförts. Vi fick också en guidning i majvivans ängar. På kvällen antrade vi Branteviks vandrarhem på Österlen och träffade Magnus Ullman som informerade om fredagens exkursion i området. Fredagen ägnades i första hand åt skjutfältsområdet i Ravlunda, som visade sig innehålla en fantastisk mängd fåglar. Det var framför allt fältpiplärkan och höksångaren som lockade i de öppna fälten. Dessa arter ägnades ett par timmar och var och en av oss fick fantastiska observationer på de ovanliga fågelarterna. Sommargyllingen sjöng i bokskogen och tillsammans med trädlärkan utgjorde de en märklig ljudkuliss för oss nordbor. I en av granplanteringarna fick vi också kontakt med den brandkronade kungsfågeln. Strax intill Glimminge lyckades vi få se såväl svarthakad buskskvätta som svart rödstjärt. En bonde hade tippat avfall från en kycklingfarm. Där kretsade det 14 glador över deponin.

Inalles räknade vi nog in ett par hundra glador under helgen och när helst vi spanade mot himlen såg vi den vackra rovfågeln. Turen med Magnus Ullman, avslutades i Simrishamn och vi observerade bl.a. kaspisk trut och skröntärna i hamnbassängerna. På kvällen genljöd det av lövgrödor i ett dämme intill vandrarhuset. Lördagen ägnades åt Kristianstads vattenrike under ledning av en lokal ornitolog; Anette Strand som guidade oss genom Håslövs ängar med rödspov och ängspioplärka. Den vita storken som har sitt främsta tillhåll vid Rinkaby, visade stolt upp sig inför oss. Sen tog Anette med oss till Kappalunds dammar, intill ett nedlagt sockerbruk. Där fick vi kanske resans mest minnesvärda fågelobservation; Pungmesen, som matade sina ungar, en meter ifrån åskådarna. Resans enda miss, blev gulhämplingen, som normalt sjunger så vackert i tallskogarna kring Åhus. I dag var den tyst, dels p.g.a. den sena timmen och vindbyarna som gjorde den osynlig för oss. Dagen avslutades vid Brösarps backar som stod i full blom av gullviva och backsippa. Söndagen blev en lång hemresedag som fick ett fantastiskt avbrott, med en paus på Adelövs prästgård i Tranås. Där bjöd Inga Lena och Leif Liljeblad oss på lunch och guidning i konstnärens ateljé.

På Håslövs ängar blåste det snålt men Anette värmdde oss med fina rödspovar
Fotograf: Staffan Müller

Avslutningsvis får jag konstatera att alla tycktes nöjda med denna fantastiska resa som uppfyllde allas högt ställda förväntningar, såväl ornitologiskt som socialt. En underbar grupp av ungdomar och äldre samt två suveräna busschaufförer; Stickan från Barbros bussar och Lars Laurell från vår förening, såg till att alla mådde gott. F.ö får du hålla dig till godo, med resenärernas fantastiska bilder som finns på vår hemsida! Ett stort tack till nämnda, samt Anette och Magnus för alla minnesvärda upplevelser! Den här konstellationen gör det enkelt att vara reseledare.

Höksångare!
Fotograf: Kejll Bond

Leksands Fågelklubb välkomnar nya medlemmar till klubben

*Orvar Bodlund, Siljansnäs
Roger Broström, Dala-Järna
Helena Cederberg, Borlänge
Marianne Dräckes, Leksand
Sten Dräckes, Leksand
Jan Engvall, Insjön
Marie Gillander, Borlänge
Anders Gustafsson Spånga
Anders Hellman, Kalmar
Britt-Marie Jacobsson, Leksand
Birger Kaiser, Västra Frölunda
Annika Morberg, Stockholm*

*Thomas Mosveden, Borlänge
Else-Marie Müller, Reftetele
Jan-Åke Noresson, Göteborg
Bengt Persson, Insjön
Jan Ring, Björmlunda
Inge Samuelsson, Leksand
Mikael Sandström, Siljansnäs
Albin Staffas, Gagnef
Erik Sundelin, Vikarbyn
Thomas Warberg, Simrishamn
Ulla Warberg, Simrishamn
Marianne Östlund, Leksand*

Rivstart för projekt Vitryggig hackspett i Fågelklubben!

Staffan Müller

Nu har vi startat ännu ett projekt i föreningen.

Avsaknaden av den finaste hackspetten av alla; Den vitryggiga, har inneburit att vi startar en kampanj för att återfå den tillfälligt försvunna fågeln till Siljansbygden.

Projektet är ett samarbete mellan Leksands fågelklubb, Dalarnas Ornitologiska Förening/DOF och Naturskyddsföreningen/SNF samt Länsstyrelsen i Dalarnas län och Skogsstyrelsen. Således har arbetet för den vitryggiga också ett stort symbolvärde som ett samarrangemang!

Bakgrund

Så sent som in på 1980-talet, fanns det fortfarande vitryggar kvar i vår kommun. Det var främst, paradoxalt nog, det hormoslyrbesprutade lövuppslaget på hyggena som lockade fåglar till vårt område. På 90-talet försvann paren allt eftersom och nu är det mer än 20 år sedan det sista paret försvann från Leksand. Min senaste obs av fågeln var i Yttermo i samband med en koll av den nya riksvägen som anlades 1984.

Förutsättningar

Den vitryggiga hackspetten vill ha stora områden med lövskog. Helst skall det finnas torrstubbar i skogen. Upp till 20km död ved per hektar är en riktpunkt som har angetts som godtagbar. Storleken på ett svenskt, presumtivt, vitryggigrevir bör vara ca 100ha.

I dag finns det endast några få kända häckningar i landet. Om jag förstått saken rätt så finns det åtminstone en säker häckning i Värmland. På Vestlandet i Norge finns det ett antal par på ett relativt isolerat ställe i en fjorddalgång. Däremot är vitryggen fortfarande relativt vanlig i Östeuropa och i Baltikum häckar vitryggen i ”skräpmarker”(igenväxta åkrar och i relativt små lövskogsrefuger etc.)

Projekt ”Vitryggig hackspett”

Det svenska projektet har SNF som huvudman och backas upp av ett antal länsstyrelser som har bevarandansvaret för vitryggen, bl.a. Dalarna och Värmland.

Ulrika Sjöberg från länsstyrelsen i Värmland är statens koordinator för projektet och Kristoffer Stighäll från SNF är projektledare. (Var tog Sveriges Ornitologiska Förening/SOF vägen?)

Projektet går ut på att åter introducera hackspettarna i landet och genom skogsvårdsåtgärder, naturskydd och inplantering av vitryggar i lämpliga biotoper, hoppas man att hackspetten åter skall kolonisera Sverige. Nordens Ark på Västkusten står för ett avelsarbete som innebär att ett antal buruppföda ungar släpps ut främst i Värmland/Dalsland men också i Färnebofjärden söder om Avesta.

Vitryggig hackspett i Dalarna

Tillsammans med DOF och Leksands Fågelklubb har vi således lyckats engagera oss regionalt och lokalt för vitryggen. Målsättningen är att alla kommuner och lokala fågelklubbar längs Dalälven skall skapa åtminstone ett lokalt vitryggighabitat per kommun länsstyrelsen inrättar en "lövskogstrakt" i sitt skogsstrategiska program. D.v.s. att de bevakar de skogliga åtgärderna som sker i lövskogen längs Öster- och Västerdalälven och Siljan, från Avesta till Älvdalen. Även västerdalarna (Ludvika och Smedjebacken) har lövskogar som bör ingå i lövskogsstrategin. Åtminstone 10par vitryggig hackspett **skall** häcka i Dalarna

Foto; Staffan Müller

Dagsläget

Vi har haft 2 möten med projektledningen och kommunekologerna i länet. I juni var vi i Leksand och fick information av Ulrika och Kristoffer. Vi gjorde också en exkursion till Hundhagen, Leksands bidrag till vittryggens framtid. Där diskuterade vi i fält hur naturreservatet skulle kunna ställas i ordning för hackspettarna. I september besökte vi Flyten och Gåsberget i Rättviks kommun, de kanske främsta biotoperna för framtida vittryggar i länet. Länsstyrelsen har avsatt 15 000: - till projektet initialt och Leksands Fågelklubb har bidragit med 5 000: - som skall användas till åtgärder i vår kommun. En klädfirma Gudrun Sjödén har också visat intresse att sponsra vårt projekt och kommer att bidra med ca 50 - 100 000: - till projektet. Jag har flygfotograferat lövskogarna längs Älven och har delat ut förslag till områden som kommunerna kan bli "fadder" för. Allmänna informationsmöten skall i vinter, hållas i bygdegårdar och bystugor i de olika kommunerna.

Väst RYAN

Vadderad väst med avtagbar huva. Vind-och vattenavstötande coaching

624:- inkl moms

Tryck:Leksands Fågelklubb 35:-

Väst WALTER

Microfleecefodrad väst med vind-och vattenavvisande beläggning på insidan av yttertyget.

419:- inkl moms

Tryck: Leksands Fågelklubb 35:-

STJÄRN[®]
REKLAM
Skyltar Bilreklam Dekaler Banderoller
Logotypes Textiltryck Inramningar

Hellebergs väg 42795 33 Rättvik 0248-104 27
e-mail:stjarnreklam@telia.com www.stjarnreklam.com

Aspen

Frasse Blomberg

Aspen är ett pionjärträd som på bättre marker naturligt efterträdde barrskogen efter skogsbrand. Aspen sprider sig både med frön och genom rotskott. Kloner av asp uppkomna genom vegetativ spridning kan täcka över en kvadratkilometer.

Aspen är på många vis något av Norrlands ädellövträd. I dessa trakter kan aspen ibland bli upp till 200 år gammal. Inget trädslag har så många insekter, lavar, svampar och mossor knutet till sig i denna del av landet.

Många ved-insektsarter som i söder endast lever på ädla lövträd går längre norrut också över till aspen.

Äldre aspar får med tiden en grov, basisk och näringsrik bark. Vår asp är världens mest utbredda lövträdsart. Aspen har skilda han – och honindivider.

En av de fågelarter som drar nytta av aspen är spillkråkan. I brist på gamla granar, så bygger den gärna bo i äldre aspar. Ofta kan man finna dessa hål i anslutning till asptickor, där veden är rötad och mer lättbearbetad för hålbyggare än frisk aspved. Dessa stora håligheter utnyttjas i andra hand av en lång rad hålbyggande däggdjur och fåglar, till exempel mård, långörad fladdermus, skogsduva, knipa med flera.

Döda aspar med sitt rika insektsliv är mycket värdefulla, till exempel för den utrotningshotade vitryggiga hackspetten.

Vill du delta i fågelinventeringar?

Conny Land

På ett projektledarmöte i oktober 2009 beslutades att fågelklubben skulle stimulera och uppmuntra medlemmarna att delta i olika fågelinventeringar. Anders Hans och undertecknad kommer att arbeta med förslag, stöd och samordning av olika fågelinventeringar.

Vi kommer att prioritera inventeringar som är initierade av SOF (Sveriges ornitologiska förening) och Svensk fågelövervakning. Även fågelräkningar initierade av DOF (Dalarnas ornitologiska förening), samt Leksands fågelklubbs egna inventeringar kommer att ingå i vårt ansvarsområde.

Vi vill också uppmuntra medlemmarna att ta egna initiativ till fågelräkningar utifrån intresse. Vi hjälper gärna till med upplägg, metodik och rapportering. Vi kan också förmedla kontakter och ge litteraturtips.

Planerade inventeringar under 2010:

- I år ska vi inventera Brun kärrhök som SOF utsett till årets riksinventeringsart. Rapportera alla era iakttagelser av brun kärrhök, under 2010 till "Svalan" (www.artportalen.se), eller ring någon av oss, (se nedan).
- Vi kommer under året också att inventera Hundhagens naturreservat.

Förutom att det kan vara väldigt roligt och lärorikt att bedriva fågelräkningar så kan vi som fågelinventerare göra en viktig insats i den nationella miljöövervakningen.

Hör gärna av er med frågor eller kom med förslag. Ni kan ringa Conny Land tfn 0247-22 545 alt 070-216 55 55 eller Anders Hans tfn 0247-23 334 alt 070-560 52 43

Årets inventeringsart!

Brun kärrhök (*Circus aeruginosus*)
Foto: Katarina Panuovic

Volontärer efterlyses!

Staffan Måuller

Du som läst vår årsberättelse för 2008 som är publicerad i detta nummer av Fågeltidningen, förstår att våra projekt och andra aktiviteter, kräver en stor bemanning. För att öka engagemanget och inflytandet i föreningen, för alla medlemmar, efterlyser vi just nu frivilliga som är beredda att hjälpa till med vår verksamhet. Det kan som sagt gälla allt ifrån projekten till att hjälpa till med utskicken och att fixa kaffe och tipspromenad. Vi vill således bygga upp en bas av volontärer som är beredda att ställa upp när jobbet blir övermäktigt.

Det mest akuta nu är **Trivselkommittén** (som tar hand om kringarrangemangen till våra program, typ annonsering, kaffekokning och korvgrillning). Vår trotjänare Ulla-Britt Larsson har avböjt förnyat förtroende och behöver ersättas med andra medlemmar än dem hon hade omkring sig! Ca 4pers. vore bra!

Guidning och exkursionsansvar för olika grupper, som pensionärer och skolbarn, som vill ut i naturen och lära känna fågellivet är också en aktivitet som Fågelklubben borde ägna sig mer åt.

Kanske kan vi skapa ett **Fadderskap för varje skola** och ålderdomshem i kommunen!

Bibliotekskontakter är också förbisett förutom i Siljansnäs, där vår gamla kassör Göte Bergqvist är föredömlig kontaktperson. Han arrangerar olika temaprogram tillsammans med personalen.

Även projekten behöver handräckning, ex.vis Örn, Vitryggig hackspett, Backsvala och Lom!

Sen vore det nyttigt att få till en **holkgrupp** som inte nödvändigtvis bestod av de mest engagerade projektledarna!

Hör av dig om Du är intresserad av att ta åt dig, någon arbetsuppgift som hittills har försumrats. Vi är tacksamma för alla förslag och engagemang!

Styrelsen gm Staffan Müller staffan.myller@telia.com Tel. 070 322 2345

Vad får då, just Du av ett engagemang?

Jo! Du får känna tillfredställelsen av ett engagemang i en av landets mest flitiga lokalföreningar och kommer till en fantastisk samvaro bland goa kamrater som också brinner för fågellivet och fågelskydd!

Gyps fulvus i Serbien

Bogdan Persson

I Serbien pratar man Latin. Nej det är inte det officiella språket trots att landet en gång tillhörde Romarriket. Man pratar inte så på gator och torg bland vanligt folk, utan bland fågelskådare. I alla fall det där med fågelnamn. Det handlar heller inte om att göra sig märkvärdig och visa sina kunskaper i de vetenskapliga namnen på fåglarna. Det handlar om kaoset i den serbiska nomenklaturen beträffande fågelarter. De flesta fågelarter har flera olika namn som används olika från bok till bok. Inte nog med det. Det är inte ovanligt att olika källor använder samma namn för två, eller kanske 3 olika arter. Förvirrande. Hur har det blivit så?

Serbien är ett mångkulturellt land där olika etniciteters inflytande märks såväl i traditioner som i arkitekturen, maten och språket. Dessutom är ornitologin i Serbien en rätt så ung företeelse. I alla fall om man pratar om ornitologin som folkrörelse. Någon sa till mig på skämt att i Serbien har varje by sin egen nomenklatur. Jag har själv växt upp i det dåvarande Jugoslavien på 70- och 80-talet. Jag hade blott ett par vänner som delade mitt intresse. Det var inte lätt att hitta fler. Nu är det annorlunda. Jag tror att Internet har spelat en mycket viktig roll. Folk med fåglar som intresse hittar varandra där och det finns flera bra forum och organisationer på nätet. Serbiens största folkliga rörelse på nätet förkortas LOA (Liga ornitoloske akcije). Det är via den jag kom i kontakt med Bratislav Grubac och Katarina Panuovic. Två personer som skulle spela avgörande roll för att jag så småningom skulle hamna mitt bland gamarna vid Europas största gåsgamskoloni bortsett från Spanien.

Jag träffar herr Grubac för första gången på ett möte som den Serbiska motsvarigheten till "Naturskyddsföreningen" anordnar i Novi Sad. Vi har dessförinnan varit i kontakt via nätet och diskuterat gamar och örnar. Bratislav Grubac är sedan flera decennier ett välrenommerat namn inom ornitologin på Balkan. Särskilt känd är han för sina studier och publikationer om kungsörnen. Då vi sitter i foajén i "Naturskyddsföreningens" lokaler märker jag att jag har svårt att komma till tals. Bratislav är så pratsam och vill berätta allt. Trots att han varit med så länge, utstrålar han en nybörjares entusiasm och det imponerar. Under samtalet föreslår han bl.a. en studieresa till gamarna vid nationalparken "Uvac", för vars skapande och bevarande han själv varit en av drivkrafterna bakom.

Tanken att besöka Uvac har redan funnits i mina tankar. En annan mycket god vän jag träffat på

Bogdan Persson i sitt esse!

Gåsgam (*Gyps fulvus*)

Foto: Katarina Panuovic

samma forum, fotografen Katarina Paunovic ville bjuda dit mig och jag nappade mer eller mindre direkt. Det var hösten 2008 och vi bestämde oss för att åka dit vid mitt nästa Serbienbesök.

Resan blev av i september 2009. Den påbörjades i den norra delen av landet som kallas Vojvodina i södra delen av den Ungerska slätten. Innan Uvac hann vi med några kortare utflykter i slätten och stötte på bl.a. sådana exklusiviteter som tatarfalk (vid två tillfällen), aftonfalk, svarta storkar, flera havsörnar, mindre sumphöna och faktiskt en livs levande gåsgam redan här! Arten är en mycket sällsynt besökare i denna del av landet och vi får senare skriva någon slags raritetsrapport. Som tur är fick vi några bilder på fågeln, trots att den befann sig åtskilliga hundra meter bort, högt upp i termiken.

Färden mot Uvac påbörjas den 25 september. Från slättlandskapet färdas vi söderut mot Serbiens bergstrakter. Vägarna är av mycket varierande kvalitet, från mycket slitna gropiga sträckor till nylagda banor, men når aldrig upp i något som riktigt påminner om en svensk motorväg. Man får ta det försiktigt i trafiken och räkna med att det tar betydligt längre tid än vad själva avståndet antyder. Räkna även med att bli stoppad i poliskontroller, en eller ett par gånger. Här finns inga fartkameror, men man jobbar flitigt på att bötfälla fartsyndarna med radarkontroller. Även om du kör lagligt är det troligt att polisen stoppar dig någon gång för att kolla körkortet och att bilen är i trafikdugligt skick, samt att alla papper är ok.

Vägen blir faktiskt bättre ju längre ner i bergen vi kommer. Nylagd asfalt och fina vägräcken där det behövs, men nu är den i stället mycket kurvig. Å andra sidan tänker man inte så mycket på det, eftersom det vackra landskapet gör att man känner att semestern har börjat. Nästan framme gör vi en sista anhalt för att få i oss mat vid sjön Kokin Brod. Restaurangen har en veranda ut mot den konstgjorda sjön, som egentligen är en ackumulationsbassäng för ett vattenkraftverk. Konstgjord, eller ej... vacker är den. Medan vi häver i oss maten dyker plötsligt en yngre kungsörn upp över sjön, förföljd av ett par korpar. Katarina är blixtnabb och hinner få några bilder, medan min kamera är nerpackad allt för djupt, så tillfället hinner flyga förbi. Kyparen ser att vi fotar något och frågar nyfiket vad det var. Vi berättar om örnen och han berättar för oss att det finns en utfodring

för örnar uppe i bergen. Ja det är dit vi ska säger vi och jag tänker, det är ingen idé att förklara för honom att det är gåsgamar där uppe, inte örnar. Han verkar ju inte kunna något om fåglar. Först senare inser jag att många i trakten, även de som är inblandade i projektet kallar gåsgamen för bara ”örn”. Det var ju det där med fågelnamn i Serbien...

Tillsammans med professor Saša Marinković som är där för att ringmärka gåsgamar och en av hans studenter hamnar vi på en bondgård belägen avsides i en bergsby. Det äldre paret som äger gården har eget mindre bonderi med en del får och höns, men som extraknäck hyr man logi till besökarna. Maten de bjuder på är minst sagt utsökt och helt hemproducerad. ”Det enda vi köper in är salt”, berättar de själva. Vi anländer till gården i mörkret och det är först på morgonen jag inser hur vackert vi bor. Byn är så utspridd att man knappt kan kalla det för en by. Gårdarna ligger omkringkastade över de vida betesmarkerna. Bara ett par hundra meter från vårt boende ser vi ner mot floden Uvac vars meandrar är inskurva djupt ner i kalkberget. På bergssidorna sitter gåsgamarna i små grupper och de är inte alls speciellt skygga. Man kommer si så där 80 meter ifrån innan de kastar sig ut över floden på sina gigantiska vingar. Gårdsbonden berättar att han som barn kunde leka med ”örnarna”. Han fick bara aldrig ta på dem, eftersom de hoppade undan, men i övrigt kände de ingen rädsla för honom.

Var nästintill utrotad

På den tiden, under 50-talet var gåsgamen vanlig över stora delar av Balkan. Sedan följde en period då man som på många andra håll i världen använde gifter för att bekämpa vargar och vildhundar och gåsgamen drevs till utrotningens brant. Där var Serbiens population då kriget på Balkan började under 1990-talet. Då hände något underligt, mitt under brinnande krig i det närbelägna bergiga Hercegovina (en del av Bosnien). Här fanns fortfarande en liten stam av gåsgam som var livsduglig. En relativt stor koloni flyttade över gränsen in till Serbien till Uvac och Tresnjevic i västra Serbien där de började häcka. Nu var det inte bara kriget som skrämde över dem, utan även utfodringsplatserna som startades för att rädda den sista spillran i Serbien.

Trots de bekymren som befolkningen levde med under dessa år fanns de som försökte ägna sig åt annat än att bara överleva för dagen. Bratislav Grubac var en av dem som insåg att det sista tåget höll på att gå förbi. Något måste göras om man skulle återskapa Serbiens gåsgampopulation.

Foto: Katarina Panuovic

Man började stödutfodring året runt och det var en frestelse som gamarna inte kunde motstå. Med åren ökade de häckande paren och idag häckar totalt minst 120 par i de båda kolonierna. Kolonin vid Uvac är med sina 80 par Europas största utanför Spanien. På själva utfodringsplatsen har man räknat ihop uppemot 200 gåsgamar samtidigt!

Under de kommande dagarna höll vi till i närheten av utfodringsplatsen och fick många bilder på överflygande gåsgamar. Vi lyckades däremot inte fånga in någon. Personalen som en vecka innan vår ankomst skulle förbereda med att mata in gamarna till en fångstbur, hade inte gjort det utan flyttade maten dit först kvällen innan. Det funkade inte.

Foto : Bogdan Persson

På återseende

Det var en oförglömlig resa i alla fall. På morgonen den 27 september sätter vi oss i bilen igen för att åka norrut mot Novi Sad igen. Vi tackar det äldre paret och sätter oss i bilen för att åka. Just då dyker ca 8 gåsgamar över gården och kretsar över vår bil. Det känns nästan överkligt. De är inte alls högt. Vi hoppar ut ur bilen och kamerorna rasslar igen. ”Så där gör örnarna varje dag”, säger gumman och ler. Måhända, men vi är inte här varje dag. Det känns storartat. Gyps fulvus drar bort över vidderna... Tack för denna gång. Man längtar tillbaka! Veni, vidi Uvac!

Du kan stödja Vittryggsprojektet!

Är Du markägare i Dalarna kan Du göra stor nytta genom att bedriva ett anpassat skogsbruk för hackspettarna:

Låt **sälg, rönn, al, asp** stå kvar!

Låt även vissa stammar få dö och spara dessa!

Björk är också värdefull för alla hackspettsarter, främst de äldre och murkande!

Mata vinterfåglarna med talg, späck eller talgbollar, i lövskogsmiljöer runt omkring dig!

(Du kommer att få gråspett, mindre hackspett och den större på maten, även vitryggen gillar talg och kommer att utnyttja ditt ställe när den återvänder till Dalarna!)

Sponsra DOF eller Leksands Fågelklubb med din arbetskraft (vinterutfodring och ringbarkning av lövträd tar tid!)

Eller skänk ett bidrag till projektet!

Foto: Kalle Bergström

Fortsättning följer!

Vi hoppas verkligen att det nystartade projektet kommer att krönas med framgångar. Vi behöver allt stöd vi kan få såväl ekonomiskt som med hjälp av volontärer.

Hör av dig ifall Du tror att Du kan bidra till projektets framtid!

staffan.myller@telia.com

En fantastisk nattsångarvandring kring Limsjön!

Staffan Müller

”Naternatta” blev precis så läcker som man kunde förväntat sig. Högsommarvärmen, som i och för sig skulle gett mer fågelsång, uteblev på grund av de nordliga vindarna.

Trots allt blev kvällen runt Limsjön mycket lyckad.

De 16 vandrarna fick höra inte mindre än 7 vattenrallar, 1 gräshoppsångare, ett 20- tal sävsångare, en handfull rörsångare och faktiskt; 2 näktergalar!

Som grädde på moset fick vi se en jorduggla jagande över norra Limsjön samt en hornuggla som kom utflygande från kvällskvisten kanske 2 meter framför oss.

Grattis Ni som fick vara med!

Nästa år kommer ”Naternatta” igen, mellan Världsmiljödagen den 5 och Nationaldagen den 6 juni!

Välkomna då!

Den underbara Näktergalen ljudade över Limsjöns vassar!

Fotograf: Kjell Bond

Vargjakten i kommunen.

Staffan Müller

Så blev det till slut vargjakt i våra trakter.

Det är märkligt hur olika vi ser på vargens närvaro i våra skogar. För mig är det en högtidsstund att höra vargens yl en bister marskväll när jag begett mig ut för att lyssna på ugglor. För andra är det ett rovdjur som skall utrotas till varje pris. Det största problemet är att olika grupper har olika syn på det antal vargar som uppträder hos oss. Jag har hört siffran 50 vargar i kommunen och tycker att jag själv vet bäst när jag uppskattar numerären till 17 individer som delvis använder kommunen som jaktmarker. Dels i västra och dels i trakterna av Bjursås. För mig är vargens återkomst ett tecken på att naturen fungerar trots alla hot mot djuren och den miljö den vistas i.

I Leksand

Det förekommer mycket synpunkter kring vargjakten och jag vill här förmedla min syn på hur den har gått till hos oss i vår kommun.

Efter ett stort förberedelsearbete med spårning och mobilisering av jägare, blev 3 av våra vargar skjutna, dels inom Leksands jaktvårdsområde och även inom Siljansnäs.

Båda jaktlagen följde instruktionerna och vad jag förstår skedde jakten utan stress och "olämpliga kommentarer", tack vare att den var minutiöst planlagd.

I Leksand lät man också Alfaparet löpa och de tre skjutna individerna blev således "bara" en reduktion av individer och populationen har därför möjlighet till att åter öka och uppträda "normalt".

I det s.k. "Amungenreviret", valde man tvärt emot i Leksand att plocka bort Alfaparet.

Detta, tror jag, kommer att visa sig vara ett katastrofalt val av strategi.

De 6 kvarvarande 6 månadersvalparna, kan rimligtvis inte klara sin uppväxt själv, utan kommer att ändra jaktbeteende, eftersom de saknar mentorer.

Detta kommer att leda till onödigt besvär och olägenheter för djurhållare och småviltsjägare i området.

Hannen i Långsjöreviret
Fotograf: Tommy Snarf

Jag var med i den regionala ”Rov-Wiltgruppen” på 1990-talet som godkände det mål som utarbetades då (200 vargar i hela landet, som i ett senare skede korrigerats till 210 vargar). Riksdagen beslutade 2009 om en ”vargförvaltning i Sverige” som baserade sig på denna överenskommelse och jägarna i Leksand och Siljansnäs fullföljde med årets vargjakt det beslutet. Därför kan jag inte ha mer synpunkter på jakten, än att den genomfördes enligt överenskommelse!

I framtiden hoppas jag som ekolog, att beslutet om antalet vargar i landet skall tillåtas att öka, eftersom jag idag tror att 210 vargar inte räcker till för att säkerställa populationen i Sverige. Dessutom är det enligt min mening, direkt förkastligt att skjuta Alfadjuren som skall fostra sina valpar till skygghet och selektion. Detta kan bli ett problem för jägarkåren, som i jaktsituationen måste välja rätt individer att skjuta. Men, med tanke på hur jakten var förberedd och genomfördes i Leksandsskogarna 2010, kommer det kanske inte att bli något problem!?

Låt oss slippa de ”patetiska, bipolära och rabiata” kommentarerna i vargdebatten och låt oss i stället fokusera på förvaltningen av vargstammen, som skall grunda sig på kunskap om verkligheten, genetik, etologi och ekologi etc. i samstämmighet och vördnad för vargen!

En av Orsa björnparks vargar i full prakt!

Fotograf: Katarina Paunovic

Förändringar i fågelfaunan i Siljansbygden

Staffan Müller

Här fortsätter min miniserie om tänkbara förändringar i fågelpopulationerna i vår kommun i framtiden. I förra numret av Fåglar i Leksand gav mig på att spekulera om konsekvenserna av den framtida fågelpopulationen i våra våtmarker. Den här gången, skall jag försöka mig på att kalkylera om förväntade fågelbestånd med hänsyn tagit till jordbrukets utveckling i kommunen. Artikeln tangerar också den föregående, eftersom våtmarkerna i jordbrukslandskapet kommer att påverka artsammansättningen avsevärt.

Leksand

Förutsättningar

Vårt trygga, statiska jordbrukslandskap utsätts för oerhört dynamiska beslut och påverkas i allra högsta grad av de bidragssystem som jordbrukspolitiken avgör.

Från ett år till ett annat satsas det från politikernas håll på spannmål, mjölkproduktion, fläskkött eller nöt. Det är pinsamt att ett modernt samhälle kan strukturera en hel samhällsnäring med populistiska beslut, när det borde vara erfarenhet och markens förutsättningar som borde styra utvecklingen av odlingslandskapet. Det kan inte vara lätt för en bonde att vara trygg i sin verksamhet när mjölkpriset varierar med 30 %, år från år. Producentpriserna sett i ett längre perspektiv, är också ett orosmoln för den som bryr sig om det framtida odlingslandskapet. Jämfört med en annan av våra "basvaror" boendet är skillnaderna slående: Fastighetspriserna har rakat i höjden sedan 1960-talet (en villa byggdes för 125 000: - 1965, samma hus kostar idag 2milj. att sätta upp). Bonden får i stort sett samma pris för sitt fläsk och nötkött nu som då! Med faktorn "16ggr" skulle producentpriset på fläsk i dag vara 128: -/kg. 2008 ligger det på ca 15: -/kg!

Jordbruket kräver också mycket av sin utövare. Det är inte många som ställer upp på de arbetstider som behövs för att driva en lantgård. Detta gäller framför allt mjölkproduktionen som sannolikt kommer att försvinna helt från våra bygder. Tidigare fanns det ju mejerier i varje by. I dag är länets enda mjölkfabrik placerad i Hedemora. Transportkostnader och strukturrationalisering kommer ytterligare att minska antalet mejerier i landet.

Miljölagstiftning och djurskyddslag, sätter också på gott och ont, ytterligare press på jordbruket. Många djurhållande jordbruk försvann redan för ett 10-tal år sedan när reglerna skärptes avseende gödselhantering och bässtorlek. Bränslepriser och kostnader för den maskinpark som krävs för ett modernt jordbruk kommer också att försvåra det för bönderna.

Med stöd av det redan sagda, blir förutsättningarna för främst djurhållning näst intill omöjlig i framtiden. Spannmålspriserna kommer att avgöra även åkerns framtid i Siljansbygden.

Möjligheter

Trots allt finns det vissa ljuspunkter för odlingslandskapet. Hästgårdarnas antal ökar med ett stigande ridintresse i landet. Travsporten kommer sannolikt inte att tillföra flera uppfödningssanläggningar utan hoppet om en ökad andel hästbetesmark och vall är sannolikt beroende av ridsporten. Vi kan också ställa ett visst hopp till odling av energigrödor som inte är baserade på vedartade växter. De energiskogar (främst salixodlingar) som växer upp i dag, är aktuella just nu, men kommer p.g.a. gödslingsbehov och konstbevattning att avvecklas av såväl ekonomiska som ekologiska skäl i framtiden. Möjligen kan gräs eller spannmål ersätta energiskogen som gröda för tillverkning av bränslepellets, vegetabiliska oljor och biogas. Den huvudlösa dammsugning av biobränsle i våra konventionella skogsmarker kommer självklart att upphöra den dagen man inser att skogsproduktionen utarmas. Det framtida miljöstödet kommer också att vara avgörande för odlingslandskapet. Kravet på biologisk mångfald och ”ett öppet landskap”, i samhällsplaneringen, kan innebära att de framtida miljöstöden utgår mer till landskapsvårdande åtgärder än traditionell jordbruksproduktion. Fler våtmarker och blomsterängar och skydd av jordbruksmarker som gynnar biodiversiteten, kommer sannolikt att bli en realitet om några år.

Klimatförändringarna kommer sannolikt att spela mindre roll för jordbruksmarken i framtiden. Grödor kommer att anpassas och hydrologin kommer att förändras, men är marginella i det stora. Mer lövskog i kantzoner än tidigare, kan dock påverka fågelpopulationerna i odlingslandskapet.

Framtiden

Det ekologiska jordbruket kommer att öka i och med ökad efterfrågan på dess produkter. Det innebär att ogräs och insekter kommer att bli mer vanliga på landsbygden. Detta gynnar fågellivet. Morgondagens bönder kommer att vara mer landskapsvårdare än traditionella jordbrukare och djurhållare. Stora arealer kommer inte att bli skördade på ett traditionellt vis utan samhällets behov av öppna marker kommer att innebära att grödorna inte skördas utan bara slås av. Detta kommer att skapa en marknad för biogasframställning. Antalet hästgårdar kommer sannolikt att öka. ”Månskensbonderiet” kommer också att växa i antal eftersom många vill ha egna sprätthöns och julgrisar. Detta kommer sannolikt bara vara marginella påverkansfaktorer. Våtmarkerna i odlingslandskapet kommer att av naturskyddsskäl, vårdas mer i framtiden. Dikningsverksamheten kommer att minska, vilket också kommer att gynna fågellivet. En avfolkning av landsbygden är också en faktor som skulle påverka faunan. Jag tror att det blir mer attraktivt att ”bo på landet” i framtiden. Arbetsmarknaden förändras och det traditionella förvärvsbeteendet försvinner, till förmån för mångsyssleri och ”hobbyverksamhet”(vilket ökar trycket på landsbygdsboende). Medborgarnas krav på ett levande och öppet landskap kommer således att öka.

Vinnare

Hur fågellivet kommer att påverkas av de förändringar som jag siat om, är ytterst svårt att förutsäga. Starens återkomst hos oss kanske bara är en tillfällig händelse som inte har med anpassningsförmåga att göra. Liksom ringduvan, gråsparvens och tornfalkens etc. Om mina framtidsvisioner besannas, blir det mer vall för energiodling än spannmålsodling. Hästhagar istället för nötkreatursbete. Mer löv i jordbrukslandskapet. Mer ytvatten än tidigare. Mindre bekämpningsmedel och biocider. Med stöd av det ovan sagda är det möjligt att några fågelarter kommer att attraheras mer av det framtida jordbrukslandskapet än andra: Vaktel, kornknarr, raphöna, fasan, sånglärka och storspov är några av de arter som kan tänkas öka i vallarna ifall de skördas efter midsommartid. Pilfink, gråsparv, ringduva, gulsparv, kaja, skata och sparvhök, kanske gynnas av mindre gårdar och inte drabbas nämnvärt av de försvinnande kogårdarna.

Med en ökad lövandel kring byar och odlingsmark, ökar förutsättningarna för svartvit flugsnappare, allehanda trastar och sångare, stjärtmes, mindre hackspett, gråspett, kattuggla och skogsduva. Om våtmarkerna i odlingslandskapet förstärks, kan det gynna häger, trana, gräsand, kricka, knipa, skogssnäppa, grågås och kanadagås.

Förlorare

Det landskap som skapas av nötkreaturen är väldigt viktiga för många fågelarter. Kortsnaggat gräs och kodynga är livsbetingelser som attraherar bl.a. stenskvätta, buskskvätta, gulärta, sädesärta, alla svalor och seglare, stare, tofsvipa, rödbena, gröngöling, ormvråk, bivråk, tornfalk, röststjärt, flugsnappare, gulsparv, gråsparv och kråka m.fl.

Minskad spannmålsodling innebär att biotopen och spillsäden inte blir tillgänglig för flera arter typ gäss, sparvar och finkar, fälthöns, kråkfåglar, mesar m.fl. Sorkar och möss som föredrar sädesfälten minskar, vilket är till förfång för rovfåglar och ugglor. Sträckande fåglar som snösparv, blåhake och bergfink, svanar och tranor m.fl. får det också problematiskt under sin flyttning.

Slutord

Du som läsare får tolka detta inlägg i ”framtidsdebatten” på ditt sätt. Jordbruket är kanske den näring som är mest oförutsägbar, eftersom det finns flest påverkansfaktorer på denna näring, jämfört med de andra. Bondens livsbetingelser är beroende av de närboendes synpunkter, politikernas, EU's, de ”militanta” franska böndernas, livsmedelskonsumenternas attityder, ”Skärholmsfruarnas” aktiviteter etc. etc.

”Det skall fan vara bonde”, sa drängen!

Låt oss hoppas att de allra bästa effekterna av en framtida jordbrukspolitik kommer att inträffa, så att vi får behålla ekologiska, djurhållande bönder, i våra byar. Då kan vi även i framtiden få njuta av ormvråkens segelflygkonst över sädesfälten och svalornas skri, på jakt efter föda i jordbrukslandskapet. Den mest fågelrika och vackra naturtyp vi har i Dalarna!

Boka in redan nu!

Lördagen den 8maj inviger vi tillsammans med Leksands kommun, den nya vandringsleden från Västannor till Ytteråkerö.

Leden passerar en utsökt och spännande miljö längs älven och vid gömslet i Dragsängarna kommer vi att stanna för att titta och lyssna på fåglarna där!

Samlingen sker vid Västannors bystuga kl.08.00

Att vara värdfamilj – ett åtagande på liv och död!

Louise Cederquist Olsson
Östbjörka Knåparbodsvägen 16
795 91 Rättvik
070/2490004

Sommaren 2006 började vårt åtagande att fungera som värdfamilj till ett ladusvalspar. De hade utsett vårt garage, beläget uppe i skogen på Östbjörka/Rättvik, till perfekt boplats. De var givetvis hjärtligt välkomna, men eftersom vi gärna vill stänga garageportarna emellanåt så blev det ju lite problem. Men, problem är till för att lösas – raskt ordnades en egen ingång strax under nocken på kortsidan. Denna ingång accepterades genast av svalorna och allt gick sin gilla gång under sommaren. 4 ungar föddes, växte till sig och lärde sig flyga. Nu lärde vi oss också att svalungar återkommer till boet varenda kväll fram tills flytten ska påbörjas. Alltså stod vi utanför garaget och räknade in dem vid nio-tiden på kvällen.

De kom glatt med sina hälsningsrop!

2007 återkom föräldraparet. Boet byggdes upp igen och äggen lades. Ungarna kläcktes och allt verkade vara frid och fröjd. Men, en dag då vi kom ut fanns inte boet kvar. Här är det på plats att förklara att Roland, för att skydda golvet från alltför mycket bajs, lagt korrugerad plast på takstolarna under boet. Vi tittade alltså efter uppe på plasten, och mycket riktigt låg hela boet med de 5 ungar där. Föräldrarna flög oroligt omkring och visste inte vad de skulle göra. Men vad har man en värdfamilj till om de inte ska hjälpa till. Roland tog fram betongspackel – extrabräda – vinkeljärn och kraftigt snöre. Till handling! Boet spacklades fast igen och förstärktes underifrån, ungarerna lades tillbaka och föräldrarna kunde lättade börja mata igen. Tyvärr dog en av ungarerna, men de andra 4 kunde glädja oss längre fram med sina flygturer och sina hälsningsrop varje kväll.

Egna lådan!

2008 hälsade vi föräldrarna välkomna igen. Nu blev det ju inte så bra väder i mitten av maj, snön vräkte ner och det var kallt. Men de båda lyckades hitta mat, och inne i garaget är det ju relativt varmt och skönt. Dock, lite försenade påbörjades häckning och lagom till början av juli hade ungarna, 5 till antalet, blivit relativt stora. En dag upptäcktes att en av ungarna hade ramlat ner på plasten. Roland lyfte upp den igen och det accepterades. Alla blev sedan, inom en vecka, flygga. Men nu var det lite mer rebelliskt ibland ungarna, de gjorde lite som de själva ville. Bland annat var det en som var morgontrött och inte följde med flocken ut. En dag fick den sitta ute i en gran halva dagen utan att bli matad. Först efter lunch kom hela familjen förbi och kunde hämta upp den. Vet inte om det var den ungen som heller inte förstod att man ska flytta till Afrika. Envist kom den tillbaka varje kväll fastän alla andra hade påbörjat resan. "Pappa" kom tillbaka en natt och försökte få med sig den, men tji..... Först när jag hade haft ett "allvarligt samtal" om hur det blir vinter etc förstod den sig på att försvinna iväg. Undrar hur det gick?

Så till årets resultat, 2009. Sommaren började bra, vädret var på topp och inga riktiga bakslag i form av kyla och snö infann sig. Paret började bygga boet relativt snart efter ankomsten och det stod inte på förrän de parade sig också. Faktiskt lyckades jag en gång stövla in mitt i akten. Den skedde på den korrugerade plasten! Tydligt tur att den finns.

Allt utvecklade sig enligt planerna, äggen lades och de ruvades flitigt. Vädret var nu ganska uruselt, kallt och regnigt, men det verkade inte bekymra dem.

Sedan, efter midsommar och när ungarna hade växte till sig en hel del, kom värmeböljan! Och den visade sig vara katastrofal. En söndag när vi kom ut i garaget såg vi att en unge hade ramlat ner på plasten. Roland lyfte upp den, men det stod inte på förrän den var nere igen. Nu lät vi den ligga kvar, den levde ju och nu var det föräldrarnas sak att se till att den fick mat. Vi förstod nämligen att det troligtvis var så enormt varmt uppe inocken under plåttaket så att de i stort sett "kokade upp".

Flygg unge!

Väntar på bättre vindar!

Nästa dag levde den fortfarande, men var farligt nära kanten på plasten. Att ramla ner på betonggolvet skulle vara förödande, så istället hittade vi en relativt vid kartong med låga kanter där vi placerade den. Föräldrarna accepterade detta och matade ungen. Några timmar senare ramlade 2 ungar till ner. En levde, den andra var död. Den levande placerades i kartongen och livet fortsatte. Nästa dag var det dags för nästa döda unge att landa på plasten. Nu var det alltså 2 levande i kartongen och 1 levande i boet. Alla 3 matades.

Veckan gick vidare, men vi tyckte att aktiviteten i boet avtog. Mycket riktigt hittade vi till slut även den ungen död på plasten. Den såg undernärd ut, kanske den redan hade varit bortom all räddning.

Knappt en vecka efter den första ungens fall satt den på kartongkanten och tränade sina vingar. Båda ungarna var väldigt pigga, och när en dryg vecka hade gått sedan katastrofen lämnade de kartongen och satte sig på våra sparkar som förvaras i taket över sommaren.

Nu stod det inte på förrän den ena var ute och prövade sina vingar. Fast givetvis valde den en riktigt regnig och blåsig dag för debuten. Syskonet stannade klokt nog hemma, och när den försigkomna ungen, efter flera timmar, kom hem igen satte den sig tätt ihop ”skavfötters” med sitt syskon och värmdes sig i deras egna entré. Nästa dag var det bättre väder, och då flög båda ut.

Sagan slutar alltså lyckligt efter omständigheterna. Båda ungarna lärde sig snabbt att själva finna mat, de har blivit mycket välbyggda och starka. Nu återstår bara flytten till Afrika.

Och Roland ska se över arrangemanget i garaget, flytta ner boplankan lite grann och likaså försöka isolera lite i innertaket så att det inte blir så varmt kommande häckningar.

Fast, det är kanske onödigt arbete – föräldrarna kanske kräver fram kartongen redan från början!

Vi stöder örnutfodringen i Leksand

ÖHRNS

MÅLERI AB

LEKSAND

Fotograf: Katarina Panuovic

Hyr Gryssenstugan - mitt i vildmarken!

Leksands fågelklubb äger en skogskoja med utblick över sjön Gryssen, ca 25 km från centrala Leksand. Den är idealisk om du längtar efter avkoppling långt från vardagens alla bekvämligheter och krav. Här kan man njuta av tystnaden och mörkret. Är du intresserad av stjärnor är det en perfekt plats, eftersom man inte ser något artificiellt ljus på himlen. Stugan är uppdelad i fyra rum med totalt 18 bäddar med nya sängkläder, och har komplett köksutrustning för enkelt boende. Vatten hämtas i ån som hyser strömstare och försärla! Uppvärmning sker med en kamin och vedspis. Utedass finns på gården. Det finns ingen el och mobiltäckningen är dålig. Nere vid sjön finns ett vindskydd med eldstad samt en handikappanpassad brygga. I området har Du chans att se gråspett, tretåig hackspett, slaguggla och lappuggla m.fl. taigarter. Inom ett par km är det ett lodjursrevir och sedan slutet på 1980-talet är vargen etablerad. Björn finns också till och från och hade senast 2002 sitt vinteride 1 km väster ut. Bävern bor i kvarndammen vid stugan och utter har spårats vid ån. Det finns även flera fiskesjöar i närheten.

Hyra per dygn: För medlemmar i Leksands Fågelklubb: 100 kr plus 30:- per person.

För icke medlemmar i Leksands Fågelklubb: 200 kr plus 30:- per person.

Bokning sker hos Staffan Müller på tfn 070- 322 2345 eller via www.fagelklubben.leksand.nu

Grupper har möjlighet att boka guidning hos Staffan Müller på tfn 070- 322 2345 eller Conny Land på tfn 070-216 55 55.

Alla nyfikna är mycket välkomna till vår hemsida som enligt egen utsago befinner sig kvalitetsmässigt i framkant bland Sveriges fågelklubbar. Efter denna vinter så har en hel del hänt med arbetet kring hemsidan, men det viktigaste i detta är att Ni som läsare får så bra nyheter som möjligt, om du vet något som kan intressera hemsida redaktionen så tveka inte att ringa eller maila så kommer det upp!

Välkommen till

Leksands Fågelklubb

Start | Kontakt | Sitemap

Välkommen Organisation Projekt Program Klubbtidningen Hyr vår stuga Bli medlem

» Start - Välkommen

» Limsjön

Fågellokaler

Leksands natur

Tidigare träffar

Örnutfodringen

Fotogruppen

Rapportering

Årets första obs

Fågelskolan

Ungdomar

Läsarbrev

Foton från Svalan

Forum

Länkar

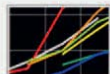
Säljes/Köpes

Nyhetsarkivet

Nytt på sidan

2010-02-05

Örnkatalogen har uppdaterats.

Trendkurvan för örnutfodringen har uppdaterats. Likaså **stapeldiagramet** som visar daocssiffrorna på

Föreningsinformation

Leksands Fågelklubb är en aktiv förening av fågelintresserade, såväl unga som äldre. Tillsammans driver vi många fågelprojekt i egen regi, men även i samarbete med andra klubbar och föreningar. Är Du nyfiken på vår verksamhet, utforska gärna vår hemsida, eller kom på några av våra exkursioner eller träffar i **klubblokalen** vid Limsjöns södra utlopp. **Presentation av föreningen.**

Har du glömt att rapportera dina fåglar från helgen "Vinterfåglar in på knuten"? Än är det inte för sent. Fram till den 15 februari går det bra att rapportera på www.sofnet.org

Leksands Fågelklubbs vinterfågelmatningar för småfåglar har nu fått egna sidor. Där hittar du information och kartor om hur du hittar till de olika lokalerna, samt beskrivning och bilder på vad du kan förvänta dig att hitta på fågelmatningarna. Rekommenderas till fotointresserade.

Klubbtidningen "Fåglar i Leksand" nr 3/2009 är av olika anledningar försenad och beräknas komma ut i andra halvan av januari. Då medföljer även uppgifter för inbetalning av medlemskap för år 2010.

Med tack för det år som varit

Styrelsen

Program för 2010 är nu ute!

27 februari Örnspaning från ett specialuppsatt gömsle vid utfodningsplatsen. Samling vid Norsbro, kl 06:30. OBS! Begränsat antal deltagare: 8 + ledare. Anmälning sker till ledaren, **Bogdan Persson**, tfn 073-800 87 20 , eller e-post: albireo_star@yahoo.se

Fågelmatning Web Cam

Direktsändning från Staffan Müllers fågelmatning i Insjön **kan du titta på här**

- Trädgården i Insjön vintern 2009/2010
- Allt om fågelmatning
- VINTERFÅGLAR INPÅ KNUTEN komplett information
- Klubbens vinterfågelmatning

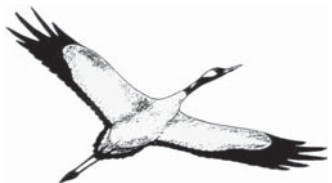
Leksand på "Svalan"

Tofsmes (*Parus cristatus*), Björkberget, 2010-01-28

© Katarina Paunovic

Leksands Fågelklubb

Styrelsen

Ordförande

Staffan Müller 070-322 23 45 staffan.myller@leksand.se

Sekreterare

Petrus Tengner 070-3203619 petrus.tengner@gmail.com

Kassör

Mats Kaij 0247 - 136 03 lfkaij@gmail.com

Ledamöter

Bogdan Persson 0247 - 154 76 albireo_star@yahoo.se

Ingela Spegel- Nääs 0247 - 505 14 ingela.spegel-naas@leksand.se

Vårt program hittar du i bilagan till tidningen, samt på hemsidan

Projektansvariga

Projekt berguv

Henry Pollack 0247 - 409 64

Projekt Limsjön

Staffan Müller 070-322 23 45

Projekt Slaguggla/tornfalk

Henry Pollack 0247 - 409 64

Projekt Storlom

Ingela Spegel-Nääs 0247 - 505 14 ingela.spegel-naas@leksand.se

Gryssenstugan

Staffan Müller 0247- 406 03 staffan.myller@leksand.se

Hemsidan:

Martin Linzie 073 - 048 54 54 martlinz100@student.kau.se

Studiekontakt:

Conny Land 0247 - 225 45

Trivselkommittén:

Ulla Britt Larsson 0247- 210 91 ulla.21091@telia.com

Pilgrimsfalk:

Lasse Nilsson 070- 329 13 57

Programkommitté

Staffan och Bogdan samt Conny Land

Våra övriga projekt och projektansvariga
hitar du på klubbens hemsida
www.fagelklubben.leksand.nu

